

KODEKS ETYCZNY PSYCHOTERAPEUTY STOWARZYSZENIA PSYCHOLOGÓW CHRZEŚCIJAŃSKICH

PREAMBUŁA

Podstawą koncepcji człowieka w psychoterapii chrześcijańskiej jest bazująca na Biblii antropologia chrześcijańska, której istotnymi elementami są następujące prawdy:

1. Człowiek jest istotą stworzoną przez Boga na Jego obraz i podobieństwo. Ten obraz i podobieństwo zostały zniekształcone przez grzech, co zaburzyło harmonię pomiędzy człowiekiem a kochającym go Bogiem oraz innymi ludźmi, a także doprowadziło do wewnętrznego skonfliktowania w człowieku.
2. Godność osoby ludzkiej wynika z darów, jakimi została obdarzona przez Boga, wśród których największymi są: świadomość, wolność i odpowiedzialność.
3. Człowiek jest powołany do szczęścia w życiu doczesnym i wiecznym (do zbawienia). Cel ten realizuje wprowadzając harmonię do swojego życia. Otrzymuje w tym od Boga pomoc (łaskę), której Bóg udziela bezpośrednio lub poprzez innych ludzi, którzy pragną przyjąć i realizować Jego wolę.
4. W człowieku jest obecne pragnienie rozwoju, ujawniające się jako napięcie między stanem, w którym aktualnie się znajduje, a stanem, do którego zmierza. Stwarza to szansę dokonywania przemian pomimo różnych przeciwności, które również może twórczo wykorzystać.
5. W człowieku można wyróżnić trzy współdziałające ze sobą sfery: somatyczną, psychiczną i duchową. Cierpienie człowieka może mieć swoje źródło w każdej z tych sfer lub w braku zgodności między nimi. Owocne wykorzystanie cierpienia jest czynnikiem stymulującym integralny rozwój człowieka.

I. Postępowanie psychoterapeuty, członka SPCh

6. Psychoterapeutę obowiązuje szczególny szacunek dla godności i indywidualności osoby potrzebującej pomocy, niezależnie od istniejących różnic (np. narodowość, przekonania religijne, status społeczny, środowisko, płeć, wiek) jak również autonomiczności dziecka nienarodzonego (psychologia prenatalna).

7. Psychoterapeuta szanuje i chroni prawo do niezależności, samostanowienia o sobie i wolności w podejmowaniu decyzji każdej osoby wchodzącej w relację psychoterapeutyczną. Z jednakowym szacunkiem wychodzi naprzeciw problemom osób potrzebujących pomocy niezależnie od ich religijności, wyznania i deklarowanych potrzeb duchowych.
8. Psychoterapeuta ma świadomość własnych przekonań i ich roli w kontakcie terapeutycznym i zapobiega ich wpływowi zakłócającym proces terapeutyczny, bez zaprzeczania własnej tożsamości.
9. Psychoterapeutę cechuje przestrzeganie norm etycznych i moralne postępowanie w duchu Ewangelii stanowiące istotny element realizacji powołania zawodowego.
10. We wszystkich sytuacjach należy dbać o rzetelność zawodową psychoterapeuty, aby skutecznie umożliwić służebną rolę wobec osób potrzebujących pomocy. Dotyczy to zarówno odpowiedniej postawy osobistej, jak również poziomu pracy profesjonalnej (warsztatu psychoterapeutycznego). Psychoterapeuta jest świadomy swoich kompetencji zawodowych oraz ich granic.
11. Psychoterapeuta przez całe życie zawodowe powinien starać się o pogłębianie i poszerzanie umiejętności. Korzysta przy tym z osiągnięć różnych systemów terapeutycznych, czerpiąc ze wszystkiego, co nie jest sprzeczne z chrześcijańskim (biblijnym) systemem wartości.
12. Psychoterapeuta służy człowiekowi realizując swoje powołanie zawodowe w różnych instytucjach. Jeśli instytucja, w której jest zatrudniony, podejmuje działania szkodliwe dla pracujących lub przyjmowanych w niej osób, to psychoterapeuta odmawia udziału w tych działaniach, nawet ryzykując utratę zatrudnienia.
13. Jeśli określone środowiska profesjonalne lansują poglądy niezgodne z antropologią i moralnością opartą na przekazie biblijnym, to psychoterapeuta jest zdolny im się przeciwstawić i bronić poglądów zgodnych z chrześcijańskim systemem wartości. Zaistnienie rozbieżności nie oznacza wycofania się z partnerstwa na płaszczyźnie zawodowej, lecz podejmowanie dyskusji i dialogu, aby na bazie osiągnięć współczesnej psychologii racjonalnie uzasadnić swoje przekonania.
14. Psychoterapeuta realizuje swoje zadania we współpracy z innymi członkami Stowarzyszenia na zasadach życzliwej koleżeńskiej współpracy. Ta gotowość do współpracy i pomocy obejmuje również odpowiednią wrażliwość na naruszanie etyki zawodowej. W tym przypadku wskazane jest posługiwanie się zaleceniami biblijnymi (rozmowa w cztery oczy, później następne kroki, zob. Mt 18, 15-17).

Brak pozytywnej reakcji powinien skłaniać do podjęcia odpowiednich działań w oparciu o właściwe struktury Stowarzyszenia.

15. Psychoterapeuta zobowiązany jest kierować się zawsze najlepiej rozumianym dobrem osoby potrzebującej pomocy. Respektuje jej system wartości i prawo do podejmowania własnych decyzji, powstrzymuje się jednak przed podejmowaniem interwencji, której cele lub środki nie byłyby zgodne z etyką zawodową i hierarchią wartości terapeuty.
16. Konieczna w procesie psychoterapii delikatność w stosunku do uczuć pacjenta dotyczy również sfery wierzeń i praktyk religijnych. Zarówno psychoterapeuta jak i osoba potrzebująca pomocy mogą po uzgodnieniu tego, czerpać z bogactwa mądrości zawartego w przekazie biblijnym.
17. Problem orientacji i preferencji seksualnych uwzględniany jest w ramach unikalności i indywidualnej wolności i godności konkretnej osoby.
18. W przypadku znaczących różnic między systemem wartości osoby zgłaszającej się po pomoc i psychoterapeuty, uniemożliwiających pracę terapeutyczną, psychoterapeuta ma prawo rozwiązać kontrakt, powinien jednak, na ile jest to możliwe, zadbać o skierowanie do innego miejsca lub osoby, gdzie mogłaby uzyskać pomoc.
19. Psychoterapeuta powinien poinformować osobę potrzebującą pomocy o ewentualnym ryzyku związanym ze stosowanymi metodami terapeutycznymi oraz o istniejących metodach alternatywnych, z uwzględnieniem metod niepsychologicznych (np. medycznych).
20. Poszanowanie praw człowieka obejmuje wszystkie osoby, również niepełnoletnie lub niepełnosprawne w zakresie rozwojowym lub funkcjonalnym. W przypadku kontaktu terapeutycznego psychoterapeuty z osobami niepełnoletnimi konieczne jest zachowanie obowiązującego prawa, czyli uzyskanie zgody opiekunów prawnych.

II. Zasady prowadzenia psychoterapii

21. Każda psychoterapia bazuje na związku osobowym (relacji terapeutycznej) i opiera się na poszanowaniu godności i niepowtarzalności osoby. W przypadku terapii chrześcijańskiej osoba potrzebująca pomocy czerpie nie tylko od psychoterapeuty, ale i od Zbawiciela, który jest drogą do Ojca. Relacja terapeutyczna jest

- miejszem spotkania z Bogiem zarówno osoby potrzebującej pomocy, jak i psychoterapeuty.
22. Psychoterapeuta nie podejmuje się prowadzenia psychoterapii, gdy ma wątpliwości, czy jego aktualne umiejętności w wymaganym zakresie kwalifikują go do odpowiedniego poprowadzenia procesu psychoterapii.
 23. Jeśli w ciągu psychoterapii psychoterapeuta dostrzeże ograniczenia swoich kompetencji, powinien podjąć decyzję o ich uzupełnieniu w istniejącym zakresie i może kontynuować psychoterapię pod warunkiem podjęcia superwizji (indywidualnej lub grupowej) albo konsultacji np. z właściwymi specjalistami lub z wyspecjalizowanymi instytucjami.
 24. Psychoterapeutę obowiązuje zasada przestrzegania tajemnicy zawodowej. Nie ma on prawa bez zgody osoby uczestniczącej w terapii ujawniać samego faktu, że pozostaje ona w psychoterapii, ani udzielać żadnych informacji uzyskanych w czasie terapii osobom do tego nieupoważnionym (innym terapeutom, lekarzom, członkom rodziny, instytucjom).
 25. Tajemnica terapii może być uchylona jedynie wtedy, gdy:
 - a. Przemawia za tym dobro wyższe (np. gdy pacjent zagraża życiu lub zdrowiu własnemu lub innym, pacjent jest niepełnosprawny w stopniu ograniczającym poczytalność, istnieje przypuszczenie o wyrządzonych nadużyciach w stosunku do dzieci albo osób w podeszłym wieku).
 - b. Zostało wydane polecenie sądowe.
 - c. Sam pacjent wyraził zgodę (wskazana forma pisemna).
 26. Dokumentacja terapii powinna być przechowywana w odpowiednio zabezpieczonych warunkach i zniszczona, jeżeli zaistnieją warunki grożące jej ujawnieniem. Po zakończeniu kontraktu dokumenty podlegają zabezpieczeniu zgodnie z ogólnie przyjętymi normami lub zniszczone.
 27. Współpracując ze specjalistami z innych dziedzin (np. wykonując badanie na ich zlecenie), psychoterapeuta udostępnia wyniki własnych badań tylko w takim stopniu, w jakim jest to niezbędne. Informuje przy tym o konieczności utrzymania tych danych w tajemnicy.
 28. Psychoterapeuta powiadamia współpracowników o obowiązku bezwzględnego przestrzegania tajemnicy zawodowej.
 29. Psychoterapeuta jest odpowiedzialny za niewprowadzanie danych personalnych pacjenta w inne relacje, takie jak np. superwizja.

30. Jeżeli psychoterapeuta chce wykorzystać uzyskany w procesie terapii materiał dla potrzeb wykładów lub publikacji, jeżeli to tylko możliwe, powinien poinformować o tym pacjenta i uzyskać jego zgodę oraz zachować jego anonimowość. Osoby uczestniczące w terapii muszą mieć swobodę niewyrażenia zgody na wykorzystanie ich terapii w procesach dydaktycznych.
31. Dokonywanie zapisów informacji podczas terapii na wszelkich nośnikach przekazu wymaga zgody osoby uczestniczącej w psychoterapii albo, gdy nie jest ona do tego prawnie zdolna (małoletnia, niepełnosprawna, lub ubezwłasnowolniona), pisemnej zgody jej prawnego opiekuna.
32. Najwcześniej, jak to jest możliwe i uzasadnione, psychoterapeuta uzgadnia z osobą potrzebującą pomocy wymogi dotyczące procesu psychoterapii: intensywność i prawdopodobny czas trwania terapii, honorarium, tajemnicę zawodową, superwizowanie terapii i inne istotne kwestie, jak również procedurę rewizji kontraktu oraz możliwość złożenia skargi i odwołania. Kontrakt obowiązuje psychoterapeutę i osobę potrzebującą pomocy niezależnie od tego, czy był zawarty w formie pisemnej czy ustnej.
33. Psychoterapeuta prowadzi swoje działania zawodowe jedynie w ramach uzgodnionej w kontrakcie relacji zawodowej, a podjęcie tej pracy wymaga jednoznacznie wyrażonej zgody osoby uczestniczącej w psychoterapii.
34. Psychoterapeuta nie podejmuje psychoterapii z osobą pozostającą w terapii z innym psychoterapeutą, chyba, że jest to częścią uzgodnionego wspólnie planu psychoterapii.
35. Podczas procesu psychoterapii psychoterapeuta nie wchodzi w inne niż zawodowe relacje z pacjentem. W szczególności wykluczone są relacje seksualne, a także czerpanie korzyści materialnych ponad tymi, które wynikają z zawartego kontraktu.
36. Po zakończeniu procesu psychoterapii terapeuta unika wchodzenia w relacje osobiste z pacjentem przez okres co najmniej 2 lat od zamknięcia kontraktu terapeutycznego.
37. Psychoterapeuta nie ukrywa informacji dotyczących profesjonalnej pomocy oferowanej przez innych psychoterapeutów lub inne instytucje.
38. Pacjent ma prawo złożyć do władz SPCh skargę/zażalenie na psychoterapeutę. Odwołanie od decyzji władz SPCh pacjent a także terapeuta mogą składać do Polskiej Federacji Psychoterapii i wreszcie do European Association of Psychotherapy.
39. Osoba potrzebująca pomocy ma prawo do informacji o kompetencjach i doświadczeniu psychoterapeuty.
40. Psychoterapeuta poddaje superwizji swoją pracę zawodową.
41. Superwizor nie prowadzi jednocześnie superwizji i psychoterapii z superwizowanym psychoterapeutą.

42. Superwizor, który stwierdzi naruszenie etyki zawodowej, jest zobowiązany do skonfrontowania psychoterapeuty z jego problemem i zalecenia środków zmierzających do rozwiązania stwierdzonych trudności.
43. Stowarzyszenie może zobowiązać psychoterapeutę do podjęcia własnej terapii, jeśli jego praktyka profesjonalna ulega zakłóceniom z powodu kryzysu osobistego lub wypalenia zawodowego (po wystąpieniu wyraźnych przesłanek potwierdzonych przez powołaną do tego zadania odpowiednią instytucję Stowarzyszenia).
44. Psychoterapia jest prowadzona w języku, który umożliwia dostatecznie dobrą komunikację.

III. Uwagi etyczne dotyczące procesu szkolenia psychoterapeutów

45. Ośrodki szkolące w psychoterapii dbają o wysoką jakość edukacji, zarówno, jeśli chodzi o kompetencje nauczycieli i superwizorów, jak i merytoryczną spójność programów nauczania. Ośrodki stosują metody wewnętrznej kontroli efektów kształcenia i stale podnoszą jego jakość oraz unowocześniają metody zgodnie z obowiązującymi standardami nauczania w psychoterapii.
46. Ośrodki szkolące w psychoterapii za pomocą odpowiednich i przejrzystych procedur okresowo sprawdzają, czy osoba szkoląca się osiągnęła zadowalający poziom wiedzy i umiejętności. Dbają o odpowiedni dobór kadry, o wysoki poziom dydaktyczny, naukowy oraz doświadczenie kliniczne członków zespołu szkoleniowego.
47. Psychoterapeuta prowadzący szkolenie rzetelnie przedstawia wiedzę psychoterapeutyczną osobom, które przygotowuje do tej pracy. Prezentuje obiektywną i wszechstronną wiedzę dotyczącą psychoterapii, a osobiste poglądy prezentuje tylko jako takie.
48. Psychoterapeuta prowadzący szkolenie nie wchodzi w trakcie szkolenia w relacje terapeutyczne z osobami, które szkoli.
49. Psychoterapeuta prowadzący psychoterapię szkoleniową nie bierze udziału w procedurze oceny postępów szkoleniowych swojego klienta.
50. Psychoterapeuta nie wykorzystuje do osobistych celów relacji z osobami, nad którymi ma przewagę jako superwizor, opiniujący, nauczyciel czy zwierzchnik.
51. Psychoterapeuta nie naucza specjalistycznych metod diagnozy i psychoterapii osób, które nie są uczestnikami procesu szkolenia.
52. Niniejszy Kodeks Etyczny ma zastosowanie również do doradców SPCh.